

SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH KOMPETENSIYALARINING JISMONIY TARBIYA O'QITUVCHILARI UCHUN AHAMIYATI

Seytmuratov Talg'at Qutlmuratovich

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti

Seytmurato3434@gmail.com

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15079687>

***Annotatsiya:** Ushbu maqolada jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalarining ahamiyati, ularning ta'lim jarayonida tutgan o'rni va rivojlantirish yo'llari tahlil qilinadi. Sun'iy intellekt texnologiyalari jismoniy tarbiya darslarini samarali tashkil etish, o'quvchilarning individual rivojlanishini kuzatish va ta'lim jarayonini optimallashtirish imkonini beradi. Maqolada pedagogik, texnologik va kommunikativ kompetensiyalar batafsil yoritilgan.*

***Kalit so'zlar:** Sun'iy intellekt, jismoniy tarbiya, pedagogik kompetensiya, raqamli texnologiyalar, innovatsion ta'lim.*

Kirish. Zamonaviy ta'lim tizimining yangi talablariga mos ravishda pedagogik jarayonlar va o'quvchilarning o'zlashtirish jarayonlarini yanada takomillashtirish uchun sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etadi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalari o'quv jarayonini yanada samarali va individual ravishda boshqarish imkonini beradi. Bu kompetensiyalar o'qituvchilarga o'quvchilarning jismoniy holatlarini kuzatish, trening jarayonlarini optimallashtirish va individual yondashuvni amalga oshirishda yordam beradi. Ushbu maqolada sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalarining jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun ahamiyati, ularning rivojlanishi va ta'lim jarayonidagi roli keng tahlil qilinadi. [1]

Sun'iy intellekt texnologiyalarining jismoniy tarbiya o'qituvchilariga ta'siri. Sun'iy intellekt texnologiyalari jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun ta'lim jarayonini optimallashtirish va o'quvchilarning individual rivojlanishini kuzatish imkoniyatlarini yaratadi. O'qituvchi o'zining pedagogik faoliyatini yaxshilash uchun sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanishi mumkin. Masalan, o'quvchilarning harakatlarini va mashqlarni real vaqt rejimida tahlil qilish orqali o'qituvchi o'z mashg'ulotlarini va pedagogik strategiyasini moslashtirishi mumkin. Sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida o'quvchilarning rivojlanish dinamikasini kuzatish va ularning yutuqlarini baholash, shuningdek, o'quvchilarga mos individual yondashuvlarni ishlab chiqish imkoniyatlari paydo bo'ladi. Shu bilan birga, SI texnologiyalarining integratsiyasi o'qituvchilarga o'quvchilarning jismoniy holatlari

haqida ma'lumot yig'ish, ularning yutuqlari va qiyinchiliklarini tahlil qilish imkonini beradi[2]. Bu esa o'qituvchining o'quvchilarga nisbatan individual yondashuvini amalga oshirishga yordam beradi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari sun'iy intellekt texnologiyalari yordamida o'quvchilarning o'zgarishini tez va samarali tahlil qilishlari mumkin, bu esa o'quvchilarning natijalarini yanada yaxshilashga yordam beradi.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining kompetensiyalarni rivojlantirishdagi roli

1. **Pedagogik kompetensiya.** Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish pedagogik kompetensiyani rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Jismoniy tarbiya o'qituvchilari sun'iy intellektni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali o'z pedagogik maqsadlarini yanada samarali amalga oshirishi mumkin. Sun'iy intellekt texnologiyalari o'quvchilarning individual xususiyatlarini tahlil qilish, o'quvchilarning mashqlarni o'zlashtirish jarayonini kuzatish va o'qituvchining pedagogik faoliyatini optimallashtirishda yordam beradi. Bu esa o'qituvchilarga o'quvchilarga mos ravishda mashqlar va ta'lim strategiyalarini ishlab chiqish imkonini yaratadi. O'qituvchilar uchun pedagogik kompetensiyaning rivojlanishi, ta'lim jarayonini rejalashtirish va innovatsion pedagogik metodlarni qo'llashni o'z ichiga oladi.

2. **Texnologik kompetensiya.** Jismoniy tarbiya o'qituvchilari sun'iy intellekt texnologiyalarini o'z ta'lim jarayonlariga muvaffaqiyatli integratsiya qilish uchun texnologik kompetensiyaga ega bo'lishlari zarur. Sun'iy intellekt tizimlari, jismoniy mashqlarni tahlil qilish, o'quvchilarning holatini monitoring qilish va ularning jismoniy rivojlanish jarayonini kuzatish imkonini beradi. O'qituvchilar bu tizimlar yordamida o'quvchilarning mashqlarni bajarishidagi holatini baholashlari, texnikani to'g'ri aniqlashlari va o'quvchilarning salomatlik holatini doimiy ravishda kuzatishlari mumkin. Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish jismoniy tarbiya o'qituvchilariga individual yondashuvni amalga oshirishda yordam beradi. O'qituvchilar texnologik kompetensiyalarni rivojlantirgan holda ta'lim jarayonini yanada optimallashtirishi mumkin.

3. **Kommunikativ kompetensiya.** Sun'iy intellekt texnologiyalarining jismoniy tarbiya o'qituvchilari uchun kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirishda ham muhim ahamiyati bor. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish orqali o'qituvchilar o'quvchilar bilan yanada samarali muloqot o'rnatishlari mumkin. Masalan, o'quvchilarning jismoniy holatini kuzatish va tahlil qilishda o'qituvchilar sun'iy intellekt tizimlaridan foydalanib, o'quvchilarga

individual mashqlar va maslahatlar bera olishadi. Shu bilan birga, kommunikativ kompetensiya o‘qituvchilarga o‘quvchilarning motivatsiyasini oshirish va ularning rivojlanishini rag‘batlantirish imkoniyatini yaratadi[3].

Jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalarini rivojlantirish ta‘lim jarayonining samaradorligini oshirishga va o‘quvchilarning jismoniy tayyorgarlik darajasini yuqori pog‘onaga olib chiqishga xizmat qiladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar va raqamli texnologiyalarni qo‘llash orqali o‘quvchilarning individual rivojlanish jarayoni chuqurroq tahlil qilinadi va har bir o‘quvchiga moslashtirilgan mashg‘ulot metodikasi ishlab chiqiladi.

Sun‘iy intellekt asosida ishlovchi dasturlar va tahlil tizimlari o‘quvchilarning jismoniy faolligi, mashg‘ulot jarayonidagi natijalari va umumiy rivojlanish dinamikasini real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatini yaratadi. Bu esa o‘qituvchilarga har bir o‘quvchining ehtiyojlariga mos yondashish va ularning jismoniy tayyorgarlik darajasini oshirishga yo‘naltirilgan samarali strategiyalarni ishlab chiqish imkonini beradi. Shuningdek, sun‘iy intellekt vositalari yordamida o‘quvchilarning harakatlarini avtomatik tahlil qilish, mashqlarni bajarish texnikasini takomillashtirish hamda jarayon davomida yuzaga keladigan xatolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo‘yicha aniq tavsiyalar berish mumkin. Bu texnologiyalar yordamida ta‘lim jarayonining interaktivligi oshib, o‘quvchilarning mashg‘ulotlarga bo‘lgan qiziqishi va motivatsiyasi ortadi. Shuningdek, jismoniy mashg‘ulotlar samaradorligi ortib, natijalarni aniq baholash hamda kelajakdagi mashg‘ulot rejalari va yuklamalarini ilmiy asosda shakllantirish imkoniyati yaratiladi. Natijada, jismoniy tarbiya darslari nafaqat o‘quvchilarning umumiy rivojlanishiga, balki ularning sport natijalari va sog‘lom turmush tarzini shakllantirishiga ham katta hissa qo‘shadi. Shu sababli, jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalarini rivojlantirish nafaqat ta‘lim jarayonining samaradorligini oshirish, balki o‘quvchilarning jismoniy va psixologik rivojlanishini yuqori darajaga olib chiqish uchun ham muhim omil hisoblanadi[4,5].

Jismoniy tarbiya o‘qituvchilarining kompetensiyalari. Jismoniy tarbiya o‘qituvchilari uchun sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalari quyidagi muhim sohalarda rivojlanadi:

- **Pedagogik kompetensiya:** O‘qituvchilar o‘quvchilarning jismoniy rivojlanishini kuzatib borish, pedagogik jarayonni moslashtirish va individual yondashuvni amalga oshirish uchun sun‘iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishlari zarur.

• **Texnologik kompetensiya:** O‘qituvchilar sun'iy intellekt tizimlari, Big Data, va boshqa raqamli texnologiyalarni jismoniy tarbiya jarayoniga integratsiya qilishda tajribaga ega bo‘lishlari kerak.

• **Kommunikativ kompetensiya:** O‘qituvchilar o‘quvchilar bilan samarali muloqot qilish, ularning jismoniy holatini to‘g‘ri baholash va motivatsiyani oshirishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishlari lozim.

Xulosa. Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish jismoniy tarbiya o'qituvchilarining kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu kompetensiyalar o‘qituvchilarga o‘quvchilarning jismoniy rivojlanish jarayonini to‘g‘ri baholash, mashqlarni optimallashtirish va o‘quvchilarga individual yondashuvni amalga oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, sun'iy intellekt texnologiyalarining integratsiyasi jismoniy tarbiya ta'limining sifatini oshirishga xizmat qiladi. O‘qituvchilar uchun sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish kompetensiyalari pedagogik, texnologik va kommunikativ ko‘nikmalarni rivojlantirishda katta ahamiyatga ega bo‘ladi, bu esa o‘quvchilarning jismoniy tarbiya natijalarini yaxshilashga yordam beradi.

Adabiyotlar:

1. Smith, J. "AI in Physical Education: Transforming Sports Training and Coaching" – Oxford University Press, 2022.
2. Miller, R. "Artificial Intelligence and Personalized Learning in Sports Education" – Cambridge University Press, 2021.
3. Li, Y. "Smart Technologies in Physical Education: Case Studies from Asia" – Springer, 2023.
4. Qurbanboeva H.N. Pedagogika fanida pedagog kadrlar kasbiy komponentligi tushunchasining mazmuni tahlili. //TA'LIM VA RIVOJLANISH TAHLILI ONLAYN ILMIY JURNALI. – 2024. – T. 4. – №. 1.
5. Odiljonova T.N. Sun'iy intellekt texnologiyalari va ularning qo'llanilishi. //Архив научных исследований. – 2022. – Т. 5. – №. 5